

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 USA 718.521.5231

יום הכיפורים

מספר תורת הרמז

רוצה כבר לראות

אם ביו"כ בכיתי וזעקתי מקירות ליבי את י"ג מידות של רחמים. שלא תבוא צרה.

ובכיתי מלא. (אפילו שלא כיוונתי כלום בעת הבכי, רק בכיתי). האם זה יכול להיות שזה ביטל את הניסיון???

אני פשוט לא מסוגלת לעבור יותר ניסיונות. ואין לי כח ורצון יותר להתגבר ולקבל באמונה. רוצה כבר לראות אור בכל מה שעובר עלי בשנים האחרונות. תודה

תשובה: תפלה עם דמעות, ובפרט בעשרת ימי תשובה, ובפרט ביום הכיפורים, סגולתה לקרוע גזר דין, כמ"ש חז"ל, אם לא בהכרח, ובפרט אין הכרח לביטול הגזירה לגמרי.

לעולם נצרך לחיות חיי אמונה בכל המצבים, הנעימים יותר, ונעימים פחות.

יש לבנות חיי אמונה טהורה, ולא משנה מה תהא צורת חיי האדם, עם יותר ניסיונות או פחות.

רצונכם לראות "אור". עיקר האור הוא "אור האמונה".

יום כיפור, שורש כפר, גימ' ש'. וכתבו, ש' גימ' ברחמים, רמז למדת היום.

יום כפורים גימ' בית, ביום זה חבור בינה עם מלכות כמ"ש בזה"ק פ' אחרי מות, והבן שהוא חיבור בית לאה עם בית רחל.

"במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". הענין שאמרו בקדושין, "ישב ולא עשה עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה", והוא דאתי לידיה. ונראה דכל זה רק כשיש לו יצר לכך. והנה בע"ת שיצרו תקף אותו ונתגבר, בשביל כן מקבל שכרו. ולעומתו צדיק שמעולם לא היה בדרגה של נסיון, בזה לא יקבל שכר על כך. ולכך נמצא שלבעל תשובה יש זכויות יתרות.

שאלות ותשובות

תפילות יום הכיפורים

שלום להרב, אני מתנצל מראש אם העברית שלי לא כל כך טובה. בכל שנה במהלך תפילות יום הכיפורים, אני מנסה בכל כוחי להתפלל בכוונה, אך לאחר כמה שעות אני מתחיל לאבד את המיקוד בהתפילות. אני מרגיש כדי שיש לי מספיק דעת להתמקד, אני צריך ללמוד גמרא בעיון באותו היום במשך כמה שעות וביום כיפור מכיוון שאנו מתפללים כל כך הרבה זמן, אני לא יכול להיכנס לשעות הלימוד האלה. בהתחשב בכך, האם מותר לי ללמוד גמרא במהלך חזרות הש"ץ, כי אם לא אלמד אני אכנס לחלומות? תודה להרב מראש

תשובה: אפשר בזמן שאומרים הפזמונים, ולא בזמן שאומרים את גופו של חזרת הש"ץ.

קול הלשון

073.295.1245 • 718.521.5231 2»4»12

1

בלבבי משכן אבנה
חלק א-ט

2

סידרת "דע את"

3

התבודדות

4

תפילה

5

ספרי קודש

6

דרשות

7

ארבע יסודות המידות

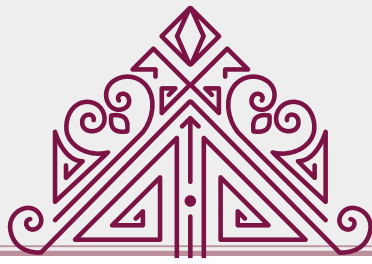
8

פרשת השבוע

9

מועדי השנה

10 < תורה, גמרא ושולחן ערוך
11 < האנציקלופדיה בלבבי משכן אבנה

עלון
בלבבי משכן אבנה

יום
הכיפורים

תשפ"ד

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי בפקס
יש לשלוח בקשה לפקס המערכת:
03-5480529

כל המעוניין לסייע בליקוט חומרים אלו,
וכן בעריכתם והגהתם,
נא לפנות למערכת בכתובת הנ"ל
לתרומות במערכת הטלפונית:
ישראל: 1-800-28-28-28
USA +972-2-5025580

יש לציין מספר קרן:
4387 - בלבני משכן אבנה

לפרטים נוספים והקדשות
bilvavi231@gmail.com

© כל הזכויות שמורות

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

מערכת 'בלבני משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן עניינים

- ה יום הכיפורים - כיפורים לשון רבים
- ה בלבביפדיה עבודת ה' - אבד
אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות
- יה אות א' - א-ב ♦ אב
אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות
- יט אות א' - א-ב ♦ אבד
אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות
- כא אות א' - א-ב ♦ אבד
אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות
- כו אות א' - א-ב ♦ אבד
- ל בלבביפדיה מחשבה - סוגיות אבד

יום הכיפורים - כיפורים לשון רבים

שער מקרא קודש, פ"ד).

אולם כפשוטו כתבו הראשונים שנקרא כן בלשון רבים, כי מכפר לחיים ולמתים. וכתב בספר ברית כהונת עולם (מאמר אילו של יצחק, פרק י"א) וז"ל, יום הכיפורים כתוב בתורה (ויקרא, כג, כז) חסר ו', הוא גימט' הוי"ה ושכינ'ה, כי ביום הזה נכללת תתאה בעילאה, וכחדא חשבינן, עיי"ש. וכתב שם (מאמר פרי עץ הדר, פרק י"ב) וז"ל, רזא דיוה"כ הוא בחינת בלתי מושגת בסוד עוה"ב, ואנו דבקים בבחינה זו בבחינת עינוי וצום כעין ביטול המציאות, עכ"ל.

כתב במצודות דוד לרדב"ז (מצוה צ"ה) וז"ל, והיום נקרא יום הכיפורים, ומיעוט רבים שנים. כפרת כנס"י שנטמאה בעונותיהם של ישראל השוכן אתם בתוך טומאתם. וזהו וקדשו מטומאות בני ישראל. ונתכפרה כנס"י ונתכפרו בניה, וזהו כיפורים, עכ"ל (ושורש דבריו בשערי אורה, שער ח', וז"ל, וטעם שנקרא יום הכיפורים בלשון רבים, לפי ששתי אלו הספירות מתאחדות באותו היום, ספירת הבינה וספירת המלכות. והנה ספירת הבינה מטהרת ורוחצת כל מיני טינוף ולכלוך שנתנו ישראל בספירת המלכות, וכששתי ספירות מתאחדות להפך בזכותן של ישראל ולטהר לכלוכן, נקראות על זה יום הכיפורים, עכ"ל. וכן מפורש בפע"ת,

בלבביפדיה עבודת ה'

אבד

אתם, ויקרא את שמם אדם" (בראשית ה ב), ונחלקו בגמ' (ברכות סא ע"א) האם צורת היצירה מעיקרא הייתה באופן של דו-פרצופין, או באופן של זנב. אולם, כולי עלמא סוברים שהאשה נבראה

תפיסת האצידה נשורש ילירת האדם

אבד, אבידה.

שורש צורת יצירתו של האדם, אשר נברא ביום השישי למעשה בראשית, נתפרש בפסוק: "זָכַר וַיִּקְבְּהָ בְרָאָם, וַיִּבְרָךְ"

"תַּעֲנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם" (ויקרא טז כט), וכאשר הגמ' ביומא (עד ע"ב) דנה מהו הגדר של עינוי זה, היא דורשת על הפ' סוק: "וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא" (שם כג ל), 'איזהו עינוי שיש בו אבידת נפש - הוי אומר זו אכילה ושתייה'. אם כן, מבואר בדברי הילפותא של הגמ', שה' עינוי ביום הכיפורים זהו עינוי שיש בו גדר של 'אבידת נפש', ולכן, כאשר האדם מתענה ביום הכיפורים, הוא מקיים בעצמו 'אבידת נפש'.

ונמצא, שבימים הללו - ימי ראשית השנה, מתגלה תפיסת האבידה. מתחיל לה, כפי שהוזכר, תפיסת האבידה מתגלה בראשית היצירה, ביום שישי למעשה בראשית - יום ראש השנה, היום הראשון של עשרת ימי תשובה, שבו מתגלה שנאבד לאדם חלקו - שהוא כח ה'צלע' שנפרש ממנו, בבחינת 'משל לאדם שאבדה לו אבידה'. וכמו כן, גם באחרית של עשרת ימי תשובה - יום הכיפורים, מתגלה גדר של אבידה - 'איזהו עינוי שיש בו אבידת נפש, הוי אומר זו אכילה ושתייה'.

ואם כן, הימים הללו, שהם הימים של ראשית השנה, מצטיירים בציר שבו האדם בנוי במהלכי אבידה.

מצלעו של האדם, כמו שמפורש בקרא: "וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תְּרֻדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּשָּׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעָתוֹ" (שם ב כא). ועל מקרא זה, אומרת הגמ' בריש קידושין (ב ע"ב): משל לאדם שאבדה לו אבידה, דרכו של בעל האבידה לחזור על אבידתו.

הרי שהפרשת האיש והאשה זה מזו, ובדקות יותר, הפרשת האשה מן האיש, מוגדר בדברי חז"ל כ'אבידה' - 'משל לאדם שאבדה לו אבידה'. ומצד כך, ברור הדבר, שאם זו הייתה צורת ראשית יצירתו של האדם, אזי תפיסת ה'אבידה' איננה נגלית רק באופן פרטי זה - שננסרה ונפרדה חוה מן האדם, אלא היא נגלית בהיקף הכללי של האדם, ומונח בקומת נפשו שורש התפיסה של האבידה.

לפיכך, נתבונן כעת בס"ד, לראות היכן כח אבידה זה, קיים בקומת נפשו של האדם.

גילוי האבידה צימי ראשית השנה

ראש השנה, היום שבו נברא האדם, זהו היום ה'ראשון' של עשרת ימי תשובה. לעומתו, יום הכיפורים, זהו היום ה'אחרון' של עשרת ימי תשובה.

מהות עבודת יום הכיפורים היא -

שכחת האדם את התורה –
האצידה הגדולה ציורת

תפיסת האבידה, בכללות, מתגלה בכל קומת העולם, ובפרטות - בכל נפש ונפש.

בגמ' בתחילת עבודה זרה אמרו, שב' מדרגת הלוחות הראשונות, שהם היו ההתגלות בפועל של התורה שניתנה במתן תורה, האדם היה לומד תורה - ואינו משכחה. כלומר, בלוחות הראשונות לא היה חל בלימוד התורה מציאות של שכחה. אולם, בלוחות השניות, שניתנו ביום הכיפורים, יום מתן תורה, שם צורת הדברים היא באופן של 'לומד תורה - ומשכחה'.

כאשר האדם לומד דבר - ומשכחו, הרי שזוהי אבידה. זוהי האבידה בה"א הידיעה, אין לך אבידה גדולה מזו. על החכמה נאמר: 'אשר יצר את האדם בחכמה' (ברכות ס ע"ב), "כְּלֵם בְּחֶכְךָ מָה עָשִׂיתָ" (תהלים קד כד), וכנגד כך, כל חטא עניינו, כדברי חז"ל הידועים: 'אין אדם חוטא אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות' (סוטה ג ע"א), כלומר, שנעלמה ונאבדה ממנו החכמה. האבידה שבכאן היא שחלקי החכמה הללו נאבדו ממנו, על ידי ש"נכנסה בו רוח שטות".

ואם כן, במדרגת לוחות ראשונות, שהאדם היה לומד תורה ולא משכחה,

עשרת ימי תשובה –
כח השבת כל האצידות כולם

בעשרת ימי תשובה בפרט, ובכל השנה בכלל, עבודת האדם היא - תשובה. 'הפוחת שער לדופקי בתשו' בה' (פיוט וכל מאמינים במוסף ר"ה). תשובה זו, הינה 'מצות עשה' שנצטוינו לשוב מן החטאים, כמו שהאריך רבינו יונה. ומצוה זו, 'תשובה', הינה מלשון השבה, אשר לשון זו נאמרה גם במצות השבת אבידה. אלו הם שתי מצוות של 'תשובה'. מצות התשובה, שהיא היסוד של זמן התשובה, עשרת ימי תשובה, ומצות השבת אבידה שנצטוינו להשיב אבידה.

ואם כן, הימים של עשרת ימי תשובה, עומקם הוא שיש כאן אבידה. אלו ימים שבהם האדם משיב את כל האבידות כולם, לא רק באופן של תשובה מן העבירה, אלא זהו כח כללי להשיב את כל האבדות כולם.

זה נקרא 'עשרת ימי תשובה'.

כעת, נפתח מעט את הדברים בס"ד, על מנת להבין את סדר העבודה של קומת התשובה - השבת האבידה.

זהו הגילוי של יום הכיפורים - השבת חלקי החכמה.

הראשית, זהו ראש השנה, 'היום הרת עולם', לשון הריון, כדברי הגמרא הידור עים בנדה (ל ע"ב) שכאשר עובר נמצא במעי אמו "נר דלוק על ראשו, בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה". אך 'כיון שיוצא לאויר העולם הוא משכח', 'אויר העולם' - הוא המשכח, ובדקות, ה'סוטר על פיו', המכה של המלאך ו'אויר העור' לם' משכחים. ונמצא, שמיד כשיוצא הולד לאויר העולם חל בו שכחה - חל בו אבידה.

עמל התורה של האדם - השנה של אצירת החכמה

הכללות של אבידת התורה, זהו מתן תורה, כמו שהוזכר, שבלוחות שניות האדם "לומד תורה ומשכחה", ונצרך השבת דברי החכמה. אך בפרטות, ביציאתו של כל אדם לעולם, בהריון, גם מתגלה "לומד תורה ומשכחה", ומצד כך, כל עמל התורה של האדם בכל ימי חייו, זהו מצות השבת אבידה.

זהו עומק החיוב של האב ללמד את בנו תורה, ועומק החיוב של הרב ללמד את התלמידים תורה, כדברי הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"א ה"ב), שבזה הם מקיימים מצות השבת אבידה (אולם, אם מלמדים את האדם תורה שאינה שייכת לח

הרי שלא הייתה בו את מציאות האבידה. אך כאשר מתגלה בלוחות שניות שהאדם 'לומד תורה ומשכחה', שזהו ביום מתן תורה של היום העשירי של ימי התשובה - יום הכיפורים, אזי מתגלה שהאדם לומד תורה באופן שחל עליו מציאות של שכחה, של אבידה, וצריך לחול עליו מציאות של תשובה. ולכן, כמו שהוזכר, ביום זה יש מצות עינוי שעליה אמרו: 'איזהו עינוי שיש בו אבידת נפש, הוי אומר זה אכילה ושתייה', נאסרנו באכילה ושתייה גשמת ביום זה, כיוון שביום זה האכילה והשתייה היא בבחינת 'לכו לַחֲמוּ בְּלַחְמֵי וְשִׂתוּ בַּיַּיִן מִסֻּכַּתִּי' (משלי ט ה) - אכילה ושתייה של תורה. כלומר, שיום הכיפורים שהוא יום מעשרת ימי תשובה, מחד יש בו מצוה של איבוד נפש של חלקי הגשמיות, ומאידך הוא בא להשיב לאדם את חלקי החכמה שנאבדו ממנו, את ה'לומד תורה ומשכחה'.

קומת האדם - נשתלשלה מן התורה, וכאשר נאבדים ממנו חלקי התורה שמהם נשתלשל, חל עליהם מצוה של השבת אבידה. עד כדי שמצאנו התבטאות בלשון חז"ל, כאשר נעלם מאחד החכמים מימרא והשיבוה לו בחזרה, אמר: 'החזרת לי אבידתי' (מנחות יח ע"א), 'ברוך שהשיב אבידה לבעליה' (עי' ע"ז נב ע"ב).

אֶל מַחְלָלָהּ, ודרשו חז"ל (ספרי דברים שיט) "תְּשִׁי", שמתישים כח של פמליא של מעלה, התשה זו התגלתה ביחוד בשבירת הלוחות, וכאשר היא נשתלשלה למשה, הרי שנתקיים בו "תש כחו כנקיבה", וזהו תשובה ושאלה.

אם כן, במדרגת לוחות השניות שבה אנו נמצאים כעת, מדרגת יום הכיפורים, הכל בנוי במהלכי התשובה, במהלכי "השבת אבידה", ולכן כל צורת הלימוד הוא במהלכי השאלה, והתשובה. ובתשובה, משיבין כל דבר בחזרה לשורשו.

שורש התשובה -

השבת חלקי החכמה והפקעת רוח שטות

ומצד כך, זו עיקר עבודתו של אדם כאן בעולם, בד' אמות של הלכה, להשיב את כל חלקי החכמה. והוא הוא שורש התשובה, שהרי כפי שנתבאר לעיל מדברי חז"ל, "רוח שטות" זהו שורש כח האבידה, "אין אדם חוטא אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות", כלומר, ה"רוח שטות" מאבדת את חלקו של האדם בחכמה שהיה ראוי לו, וכיון שעיקר שלימות עשרת ימי תשובה זהו היום האחרון, יום שניתנו בו הלוחות, ובו נגלה שורש מדרגת התשובה, הרי שמונח כאן שהעבודה של האדם בעשרת ימי תשובה היא להשיב את גדרי

לקו, אזי לא מתקיים "ברוך שהשיב אבידה לב עליה".

ואם כן, מאז חטא העגל, במדרגת לוחות שניות, כל עסקינו בתורה במשך כל ימי חיינו הוא בגדר השבת אבידה. כל אחד מאיתנו, נשמתו הייתה במתן תורה, והוא היה במדרגה הראשונה של השגת התורה (שבעשרת הדברות היו גנוזים כל דברי התורה, כדברי רב סעדיה גאון באזהרות כידוע), וזאת, נאבד מהאדם בחטא העגל, ובזה יש השבת אבידה מצד מתן תורה ביום הכיפורים. ובנוסף לכך, יש את השבת אבידה מצד הפרטות של האדם, שכאשר הוא יוצא לאויר העולם משתכחת חכמתו, וכל ימיו עבודתו היא להשיב אבידה זו.

זהו השורש של מצות השבת אבידה.

לכן, כל צורת לימודנו היא, באופן של "שאלה ותשובה", כפי צורת מבנה הש"ס. אין זו צורת הדברים "במקרה", אלא זהו מחמת שאילו באמת התורה הייתה ניתנת במדרגה הראשונה ולא היו נופלים ממנה, לא הייתה שאלה, וממילא לא הייתה מציאות של תשובה, אך כאשר חטאו בעגל, הרי שהם ירדו למדרגת "שאלה ותשובה".

לאחר חטא העגל, נאמר על משה ש"תש כחו כנקיבה" (ברכות לב ע"א), "תש" ר"ת תשובה שאלה. וכן כתיב (דברים לב יח): "צור יִלְדֶּךָ תְּשִׁי וְתִשְׁכַּח

את האבידה מכח הטביעות עין. דייקא לתלמיד חכם, והיינו שמכח טביעות עין זו הוא זכה להשגת חלקו בתורה, שהיא בחינת השבת חלקו כנ"ל.

שורש האבידה - פגם הראיה

כפי שידוע מאוד מדברי חז"ל, שורש כל החטאים - זהו פגם בכח הראיה, כפי שנאמר בחטא האכילה מעץ הדעת: "וַיִּתְּרָא הָאִשָּׁה" (בראשית ג ו), ובחטא העגל: "וַיִּירָא הָעָם פִּי בִשֵׁשׁ מִשֶּׁה לְרִדְתָּ מִן הָהָר" (שמות לב א). כלומר, הראיה שמתפזרת ונאבדת, זהו שורש כח הק"ל לקול.

ומצד כך, האשה שנאמר בה "וַיִּתְּרָא הָאִשָּׁה", זוהי האשה שנקראת בדב"ר חז"ל "אבידה", כפי שהוזכר לעיל. והתגלות פרטות האבידה, מתגלה בכח הראיה של האדם, שיש בו מציאות של אבידה. וכבר כתב הרמח"ל באדיר במ"רום, ששורש מצות התשובה הינה בכך שהקב"ה בנה עולמות והחריבן, וחזר ושב ובנה. זהו כביכול "תשובתו" של הקב"ה, שהוא שורש תשובה דידן. וב"עומק, כל גילוי אלוקות הוא באופן שת"חלה נסתלק ונעלם, ואח"כ שב ומתגלה, והוא שורש התשובה השלמה, ודו"ק.

כאשר כח הראיה נמצא בצורה הע"ליונה באדם, הרי שהוא נמצא במדרגת

החכמה, ולהפקיע את ה"רוח שטות". זהו השורש של כל עבודת האדם שהיא השבת אבידה.

זהו כל עמלו והשגתו של האדם כאן בעולם, במדרגה של אבידה, ועבודתו היא להשיב אבידה זו.

מהות אופני השבת האבידה

בכללות, ישנם כמה אופנים כיצד מחזירים אבידה (ושורש כל האופנים הללו, הינו בהשבת התורה לאדם), ואלו הם: א. החזרת אבידה ע"י עדים, ב. החזרת אבידה ע"י סימנים, ג. החזרת אבידה ע"י "טביעות עין", תלמיד חכם נאמן בטביעות עין, ועל ידי כן מחזירים לו את האבידה.

ובאופנים הללו, ישנו חילוק בכח השבת האבידה לאדם. אם משיבים לו אבידתו ע"י עדים, זוהי השבה שבאה מבחוץ, העדים מעידים שזה שייך לח"לקו, בבחינת "עדות ה' נֶאֱמָנָה מִחֻפֵּי מַת פֶּתִי" (תהלים יט ח). אם משיבים לו אבידתו ע"י סימנים, זהו העומק שהתורה נקנית בסימנים כמ"ש חז"ל (עירובין נד ע"ב), "הַצֵּיבִי לְךָ צִיָּנִים" (ירמיהו לא כ). מאותו דין שמשיבים אבידה בסימנים, כך התורה עצמה נקנית בסימנים. אולם, הצורה הפנימית שמחזירים לאדם אבידה, זהו האופן של טביעות עין, שמחזירים ל"תלמיד חכם"

במדרגה זו, ולכן דייקא לתלמיד חכם משיבים בטביעות עין.

עצירה - כח הנפש שעצר ונעתק ממקומו

כח החכמה שמתגלה אצל האדם, הוא ה'שורש' של קומת נפשו. וכשם שבכללות העולם מכח ה"איסתכל באורייתא" יש "ברא עלמא", כך גם נגלה בפרטות בצורת אדם, שהוא "עולם מלא", שזהו בחינת החכמה של האדם ביחס לקומת נפשו, ושם בחכמה - נמצא "שורש" האבידה.

ובפרטות, כל כוחות הנפש שהקב"ה נתן לאדם, כל אחד ואחד לפי חלקו, כשהוא משתמש בהם באופן הראוי, זוהי הצורה השלימה, אך כאשר הוא אינו משתמש בהם באופן הראוי, אלו הם חלקי האבידות של נפשו.

וכאשר האדם עובר עבירה, הנקראת כך כידוע מאוד² מלשון "עֵבֶר הַנְּהָר" (יהושע כד ב), "תרי עברי דנהרא" (עי' מו"ק ו ע"ב, ועוד), הרי שזהו דבר שעבר מהאדם, כלומר, הוא נמצא בצד אחד, וכח הנפש כביכול נמצא בצד אחר.

אולם, אין כוונת הדבר שכל האדם כולו עבר למקום אחר, אלא, אותם חלקי הנפש שעברו ממקום אחד למש-

הראיה השכלית. כפי שנאמר בפסוק (דברים ד לה): "אַתָּה הִרְאָתָּ לְדַעַת פִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבְּדוֹ", "הִרְאָתָּ" - לשון של ראייה, זוהי הראיה הפנימית, "הִרְאָתָּ לְדַעַת" - ראיית הדעת.

בשורש, כח ראיית העין שבאדם הוא בבחינת "עֵינֵי הָעֵדָה" (במדבר טו כד) - חכמי העדה¹, מלשון עיון, כח של חכמה. בחכמה יש את החלקים שנא' בדים, כנ"ל, והתגלות איבוד זה הינו ב"לא תתורו אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵי כֶם" (שם שם לט), שכאשר סרים אחרי העינים, חל מציאות של איבוד של הח' כמה, ועל זה חל עיקר שורש מציאות "השבת אבידה", ולכן כח עבודתו של האדם להשיב את כל חלקי החיים הוא דייקא מכח הטביעות עין הפנימית. שם שורש האבידה, ושם שורש ההשבה.

מי שנמצא במדרגה נמוכה יותר בא' בידה מכח מדרגת העין, זהו בגדר דבר "שנתעלם מן העין" (עי' חולין צה ע"א), כלומר, הוא נעלם מן מדרגת העין, וזהו גדר שורש אבידה. כי שורש האבידה ב"נתעלם מן העין", ואזי גם ההשבה חלה במקומות יותר נמוכים, כיוון שהוא לא נמצא במדרגה להשיב את הדבר מכח מדרגה של עיניים, טביעות עין, "עיני העדה". חכמי העדה, הם הם שנמצאים

לראשית, לנקודת ההתחלה, אשר לשם מתקבצים כל חלקי האבידות.

צריחה צמזט שלס -

הסתכלות של השצת אבידה

המבט של אבידה, בו אנו עוסקים כעת, זהו מבט על כל מציאות הבריאה. ולכן, ב"ראשית" השנה, מראש השנה עד יום הכיפורים, נעוץ כח האבידה, כפי שנתבאר לעיל - "משל לאדם שא־בדה לו אבידה", שזוהי "חיה", שנאבדה בראש השנה, ולאחר מכן אבידת הנפש של אכילה ושתייה ביום הכיפורים.

כאשר האדם מביט נכון על כלל קומת הנבראים, המבט השורשי שהוא רואה לנגד עיניו זהו כח של "שורש", שבו ישנם "ענפים", חלקים. והענפים והחלקים הללו, חלקם נאבדו בעבר, וחלקם ממשיכים להיאבד תדיר בכל ימות עולם, וכל עבודתו של האדם מראשית היצירה, מאדם הראשון, מהשלב הראשון שהקב"ה לקח ממנו את חוה, והיא היתה אבידתו, והקב"ה קיים בו מצות השבת אבידה, שהשיבה לו כביכול, הינה להשיב את כל חלקי קומת נפשו האבודים ממנו, כל אחד למקומו שלו.

השצת אבידה שלמה - לשורש היותו

אופן אחד של השבת אבידה, זהו כאשר האדם משיב אבידה לידיים של

נהו, והם אינם עומדים במקומם הראוי להם, אלא הם נעתקו ממקומם ונאבדו מאותו אדם, זהו החלק שעבר מהאדם.

עבודת התשובה -

קיצוץ חלקי הנפש שנאבדו

ולכן, עבודת התשובה הינה להשיב ולקבץ את החלקים שנאבדו ונתפזרו. כאשר פיזור זה מתגלה באופן של גלות, אזי התיקון הוא "זקרב פזורינו מבין הגויים", "קבץ נידחנו מארבע כנפות הארץ", הפיזור הוא להיכן שנתפזרו - לארבע כנפות הארץ, והקיבוץ יחד־דיו לארץ ישראל, זוהי ההשבה השל־מה. ואלו הם שני חלקים: א. קיבוץ, ב. השבה לארץ ישראל.

כאשר הקיבוץ מתגלה בנפשות, זה נקרא "גרים", כפי שאומרים חז"ל. ומצד כך, ישנה כללות של נפש הנאבדת, וזהו הנקרא "גר", ויש בפרטות של כל נפש ונפש את החלקים שנאבדו ממנה, שאלו הם חלקי הנפש שעברו עבירה, שהם עוברים לצד השני, כמו שנתבאר, ובהם חלה מציאות האבידה.

וזהו "אבד", אב-ד, מעיקרא זה היה אב, ולאחר מכן נהייה ד'. מקום הפיזור הגמור, אלו הן ארבע כנפות הארץ, ד' קצוות שרחוקים זה מזה בתכלית, כדברי המהר"ל. ונצרך לחזור לקבצם

רה לחבירו את חלקו בגן עדן, את חלקי האבידות שנאבדו לו (כאשר חבירו זכאי שהם יחזרו אליו).

תפיסה של יאוש - מצט של אבידה עלי השצה

כאשר נאבדת לאדם אבידה, ישנה אפשרות של יאוש מן האבידה, שבעל האבידה מתייאש מאבידתו, ואדם אחר יכול לזכות בה, באופן של "אתי לידיה בהיתרא", שאזי הוא איננו מחויב להשיב בה אלא יכול לזכות בה. כאשר מציאות זו של ייאוש חלה, הגדרת הדבר היא שהדבר מתנתק ממקורו.

חז"ל אומרים (זוה"ק ויקרא מח ע"א) שארבעה שמות יש לו לאדם: 'אדם', 'איש', 'גבר', והשם התחתון הוא 'אנוש'. שם אנוש חל כאשר האדם הופך את האיש ע"י יאוש לאנוש, זהו 'יאוש', וזהו באדם שכולו במדרגת יאוש. וכמו כן, ישנו יאוש חלקי - יאוש בממונו, שאזי חל באבידה מציאות של יאוש.

אולם, גם על אדם שכולו במדרגת יאוש, נאמר בפסוק (תהלים צ ג): "תִּשָּׁב אָנוּשׁ עַד דְּפָא וְתֵאמָר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם", ודרשו חז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) "עד דכדוכה של נפש", לעולם אל יתייאש אדם מן התשובה, כלומר, אפי' לו אם הוא נופל כביכול לאנוש, ליאוש,

מאבדה ממש. אופן נוסף של השבת האבידה, זהו כאשר האדם משיב לחצי-רו של המאבד וכדו', באופן שהיא חצר המשתמרת, כפי שדורשת הגמ' (ב"מ לא ע"א) שגם בהשבה לרשותו של המאבד מקיימים מצות השבת אבידה. אולם, ההשבה השלמה האמיתית והפנימית היא, כאשר האבידה חוזרת בחזרה למי-קורה, לשורש הויתו של האדם.

זוהי צורת ההשבה השלימה. כאשר מסתכלים על אבידה באופן מצומצם של "צרות עין", רואים את ענין האבידה כ"פרט", כפרק אחד מסוגיות הש"ס, פרק "אלו מציאות". אך כאשר מסתכלים במבט השלם, במבט הכולל, אזי מסתכלים על כל הבריאה כולה במבט של השבת אבידה. רואים בכל דבר היכן מקומו, אילו חלקים נאבדו ממנו ונע-תקו ממקומם, ולפי"ז את עומק האופן של קיום ההשבה, להשיב את החלקים בחזרה למקורם, למקור הוייתם.

וזהו המבואר בדברי חז"ל (חגיגה טו ע"א), שלכל אחד ישנו חלק בגן עדן, וחלק בגיהנום, והצדיק זוכה ונו-טל חלקו וחלק חבירו בגן עדן, והר-שע נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנום. וביארו רבותינו, שישנם מדרגות בצדיק הנוטל חלק חבירו - ישנו צדיק שלם, וישנו צדיק שאינו שלם, והצדיק השלם, כאשר הוא נוטל את חלק חבירו, זוהי נטילה על מנת להחזיר, הוא מתחזיר בחז-

לו בתשובה.

וסיבת הדבר היא, כי בעומק כל דבר שיש לו גדר של אבידה, מכריח שיהיה לו מציאות של השבה. אלו הם דברי הנביא "לְבַלְתִּי יִדַּח מִמְנוּ נִדָּח" (שמואל ב יד יד), שכל מציאות של אבידה שחלה בדבר, בהכרח חל בו מציאות של תשובה.

תשובה פרטית ותשובה כללית

יתר על כן. מצות התשובה הפרטית היא, שהאדם משיב את כוחות נפשו הפרטיים. מצות התשובה הכללית יותר, מדין "ערבות", שהאדם משיב אחרים, "רַבִּים הֵשִׁיב מֵעֹן" (מלאכי ב ו). ומצות התשובה הכללית עוד יותר, שהאדם משיב את כל הבריאה כולה אליו יתברך שמו. זו מצות התשובה השלמה, שמתגלה "ה' הוא הַאֱלֹהִים" (דברים ד לה), שבזה נחתם יום הכיפורים, להשיב את הכל, בכל, מכל, כל אליו יתברך שמו, זוהי שלימות מדרגת התשובה.

ככל שהאדם רואה את האבידה בהגדרתה המצומצמת, הוא רואה רק את "ניצוץ" השבת האבידה, ובאמת מצד מבט זה, בגדרי השבת אבידה לדינא, אין צורך להשיב בכל פעם, כפי שהוזכר. מציאה לאחר יאוש, הוא אינו מחוייב בהשבה, אלא רק לפנים משורת הדין

"אל יתייאש". ובפנים העמוקות יותר, תפיסת היאוש מעמידה כביכול שיח חלק של אבידה שהופכת להיות אבדון, שאיננה חוזרת יותר. ומצד כך, מאותו בת קול שיצאה אצל אחר ואמרה "שובו בנים שובבים חוץ מאחר" (חגיגה טו ע"א), ישנו גם כן יאוש באבידה.

אלו הן שתי התשובות שהוזכרו לעיל, שמקבילים אהדדי - תשובה מחטאים, ותשובה של השבת ממון.

כל אבידה מכריחה אפשרות השבה

מצד הפנים הללו, ישנה תפיסה בנפש האדם שהוא רואה מבט של אבידה, אך הוא איננו רואה מבט של השבה. אולם, במבט העליון, כל דבר ודבר בבריאה שיש בו מציאות של אבידה, יש בו מציאות של תשובה, ואף לאחר יאוש, עדיין ישנו מקום של עומק התשובה.

זוהי מדרגתו של "מנשה", שנקרא כך מלשון "נִשְׁנִי" (בראשית מא נא), לשון נשיה ושכחה, משורש אבידה. אצל מנשה מתגלה שגם אם כפשוטו נסתמו וננעלו שערי התשובה, והרי שחל כאן מציאות של אבידה שאין בה מציאות של השבה, אך מצד עומק פנימיות הבריאה, לכל אבידה יש מציאות של השבה. זהו שאמרו חז"ל שהקב"ה חתר למנשה חתירה תחת כסא הכבוד, וקיב-

דוד מלכא משיחא -
משיב את כל הצריחה כולה למקורה

הדוגמא השורשית והיסודית לתשור-
בה הכללית, זהו דוד מלכא משיחא. כפי
שאומרים חז"ל (ע"ז ד ע"ב) שלא היה
ראוי דוד לאותו מעשה - מעשה דבת
שבע, אלא כדי להיות רבן של בעלי
תשובה, לפתוח פתח לבעלי תשובה,
לכן נשתלשל מעשה בת שבע לדוד
מלכא משיחא.

והבנת הדברים בעומק ובכירור היא
כדלהלן.

כל אדם ואדם שחוטא, זהו תפיסה
של אבידה פרטית, ולכן יש לו השבת
אבידה פרטית, כמו שנתבאר. אך אצל
דוד המלך, תפיסתו היא תפיסת אבידה
של כלל כל הבריאה כולה. בו נאמר
(תהלים פט כא): "מִצָּאֲתֵי דָּוִד עֲבָדֵי",
ועל זה דורשים חז"ל (ב"ר מא ד):
'והיכן מצאתיו - בסדום'. כלומר, דוד
הוא בחינת אבידה. וכן, היה צד שהוא
ממזר, מום-זר, שנאבד מלבא בקהל ה'.

ויתר על כן, דוד הוא אבד, אב-ד,
דכתיב (תהלים כו ב): "פָּתַנְנִי ה' וַיִּנְסֵ-
נִי צָרְפָּה כְּלִיֹּתִי וְלִפְנֵי", ואמרו חז"ל
(סנהדרין קז ע"א) שביקש דוד שכשם
שאומרים "אלקי אברהם, אלקי יצחק
ואלקי יעקב" כך גם יאמרו "אלקי דוד",

(שו"ע חו"מ סי' רנט ס"ה). אמנם זה
לא גדר של מתנה לגמרי, אך זהו בגדר
לפנים משורת הדין. וישנו אופן שאינו
מחויב להשיב כלל, אפילו לפנים משור-
רת הדין, כגון בזוטו של ים. ויתר על כן,
ישנו אופן שאף נאסר להחזיר אבידה,
כאבידת עכו"ם שהיא מותרת, שעל זה
נאמר (בסנהדרין עו ע"ב) "לְמַעַן סְפוֹת
הַרְוֵה אֶת הַצְּמִיחָה" (דברים כט יח).

כל זה אמור, במדרגת השבת אבידה
שנמצאת בגילוי השתא, שאין השבה
שלמה. אולם, במדרגה השלמה של
השבת אבידה, במבט השורשי העמוק
והפנימי, כל הבריאה כולה כביכול נא-
בדה, והכל מושב אליו יתברך.

זהו מבט שלם של מציאות הבריאה.
בראשית השנה, בעשרת ימי תשובה,
יש קטנות המוחין ויש גדלות המוחין.
בראש השנה נאמר (בתפלה): "היום
הרת עולם", זוהי מידה של קטנות, זמן
של הריון. לעומת כך, ביום הכיפורים,
זהו זמן של גדלות, יום שניתנו בו לר-
חות, מדרגה של גדלות. במדרגה של
קטנות, רואים את התשובה במבט של
"פרט". במדרגה של גדלות, רואים את
התשובה במבט של "כלל". אלו הם שני
המבטים השורשיים בקומת מדרגת הת-
שובה.

ראשית, הלוואי שנזכה להשיב את הפרטיות של הנפש, בתשובה שלימה. אך יתר על כן, שנזכה לעומק הזכות לקבל את כל ההיקף העליון של התשובה, לקבל את ההיקף של תפיסת האבי-דה, כיצד כל הבריאה כולה אינו אלא מבט של אבידה, ומשם בעומק יתגלה "מצאתיו", "מִצָּאתַי יְיָ דָּוַד עֶבְדִּי", אורו של משיח, "החזירנו בתשובה שלמה לפניך" (אבינו מלכנו), תשובה שלמה שמשיבה את כל הבריאה כולה בחזרה למדרגת האור הראשון, שהכל חוזר ונכלל.

זוהי התקיעה הגדולה שנהגו לתקוע במוצאי יום הכיפורים, בבחינת "ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאז האבדים בארץ אשור והנדהים בארץ מצרים והשתחוו לה' בנהר הקדש בירושלם" (ישעיהו כז יג), כלומר, הכל ישוב בחזרה למקורו, הכל ישוב בחזרה לשורש, ומהאור הפנימי הזה האדם יונק את התשובה של עשרת ימי התשובה, וכאשר הוא זוכה, הוא מתחבר לאותו אור, מצטרף לאותו אור, והוא הוא אורו של עולם - 'תשובה שלמה לפניך'.

קיכוס – טז

ראשית יצירת חוה מאדה"ר נקרא בלשון חז"ל "אבידה", וזה היה בראש השנה, וכן ביום הכיפורים מצות עינוי

שהוא יהיה האב הרביעי, זהו האב ד' שהוא רצה להיות. אולם, דוד לא זכה לכך, ונהפך אב ד' - לאבד. ולפיכך, כאשר חל בדוד המלך מציאות של תשובה, זוהי לא תשובה פרטית, כדברי חז"ל שהוזכרו שלא היה ראוי דוד לאותו מעשה, אלא כדי לפתוח פתח לבעלי תשובה, להיות רבן של בעלי תשובה, והיינו להיות אב לבעלי תשובה, כלומר, אצל דוד התחדשה התפיסה של תשובה כללית.

והוא הוא משיח בן דוד, אורו של משיח. אורו של משיח שמתגלה אצל דוד מלכא משיחא, הוא התפיסה של התשובה שמשיבה את הכל, לא רק "רבים השיב מעון", אלא הארתו של משיח, ביאתו של משיח, הוא משיח ומחזיר את כל הבריאה כולה בחזרה למדרגת האור הראשון, שבו הכל היה כלול מעיקרא.

ואם כן, נתבאר עד כאן, כיצד מבייטים ורואים את כל הבריאה כולה במבט של אבידה, ולפי"ז כיצד מבייטים ורואים את כל הבריאה כולה בגדר ההשבה של האבידה, בגדר מצות התשובה.

ככל שהאדם זוכה להארתה של התורה ביום הכיפורים, להארת מוחין גדולים יותר, כפי ההיקף שהוא זוכה, כך הוא זוכה להיקף של התשובה.

עבירה - פיזור חלקי הנפש לעבר
אחר. תשובה - השבת חלקי הנפש לשו-
רשם.

ג' אופנים להיכן משיב את האבידה,
לחצירו, לידו, לעצם פנימיות הויתו.

יאוש באבידה, ניתוק מוחלט
ממקורה, והופכה מאבדה לאבדון.

בעומק לכל אבדה יש השבה.

השבת אבידה חלקית והשבה שלמה,
חלקית, פרטים. כללית, השבת כל הב-
ריאה כולה. דוד - משיח, משיב את כל
הבריאה כולה.

נקראת אבדת נפש, לשון אבידה.

עשרת ימי תשובה זהו זמן של תשו-
בה לא רק לעבירות, אלא להשיב את כל
האבדות כולם.

יוה"כ בו ניתנו לוחות שניים שבהם
נתחדש לומד תורה ונשכח, והיינו מא-
בדה, והוא שורש כל האבדות. וביום זה
מאיר שורש כח ההשבה בתורה כשורש
להשבה לכל האבדות כולם.

בשעת יציאת העובר לאויר העולם
הוא משכח תורתו, והוא יציאה לעולם
באופן של אבידה, וכל עמל התורה כל
חייו הוא מצות השבת אבידה, להשיב
התורה שאיבד. וכן צורת הלימוד באופן
של שאלה ותשובה.

ג' אופנים להשבת אבידה, עדים, סי-
מנים, טביעות עין, וכולם שורשם בה-
שבת התורה לאדם. שורש כל האבדות
בעין, בבחינת דבר שנתעלם מן העין,
ות"ח מתקן זאת, ולכך משיבים לו אבדה
בטביעות עין.

תמצית שיעורים עבור אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות
(נכתב ותומצת ע"י הרב שליט"א עבור עלון יום הכיפורים תשפ"ד)

אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות

אות א' - א-ב ♦ אב

תמצית השיעור יום כיפור - אב ומלך - יום הכיפורים - 020 - תשע"ה

מהני מחילה מדין מלכות, מדין מיגו, שמתוך שחל מחילתו מדין אב חל אף מדין מלך. מדרגה זו שייכת אך ורק בישראל, וזהו הארת יוה"כ שכולו רחמיים, יום של מחילה. בר"ה עיקר הגילוי 'מלך', ביוה"כ עיקר הגילוי 'אב'.

יוה"כ יום מחילה ו"כפרה". ושורשו כפרה על חטא העגל, ושורשו כפרה מלשון כ-פרה. כמ"ש תבא האם (פרה) ותקנח צואת בנה. עבודת הפרה נעשית בחוץ אע"פ שחטאת קריה רחמי נא. אולם ביוה"כ ששורשו הארת כפרה, כ-פרה, כנ"ל, נכנס לפני ולפנים.

תבוא ה"אם" ותקנח צואת בנה, אם ר"ת אב - מלך. ביוה"כ מתחבר מדת מלכות שהיא נקבה עם מדרגת אב, ואולם עיקרו מדרגת אב, משא"כ ר"ה עיקרו מדרגת מלך.

ראש השנה - יום הדין. ג' סוגי דין. א. 'עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין', ונגלה בר"ה, 'זה היום תחילת מעשיך'. ב. מכח מלכות שממליכים את הקב"ה למלך, 'ומלך במשפט יעמיד ארץ'. ג. מכח אב שדן את בנו, כמ"ש אם כבנים כ"רחם" אב על בנים. וזהו מלך שהוא אב, בבחינת 'אבינו מלכנו'.

מצד מדרגת 'עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין', אין לעולם קיום, כמ"ש ראה שאין העולם מתקיים. מצד מדרגת 'מלך במשפט יעמיד ארץ', פעמים דן בדין קשה ופעמים בדין רפה, כמ"ש שמלך נכנס לדין ראשון אצל מלך מלכי המלכים, וכן ישראל נכנסים תחילה מקמי דליפוש חרון אף. משא"כ מצד מדרגת מלך שהוא אב, מתקיים כרחם אב על בנים, ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, ומתוך כך אף

"ויתרוצצו הבנים בקרבה". ואמרו חז"ל, שבקש עשו להרוג את רבקה "אמו". והיינו שלא רק "לפתח חטאת רובץ", בשעת הולדה, אלא בשורש בהיותם במעי אמם. וכן מתנגד ליעקב שהוא אב, בחיר שבאבות, והיינו התנגדות בשורש, ב"אב". והרי שעשו מתנגד הן לאם, והן לאב. וזהו שעיר לעזאזל. וכנגדו שעיר לה', תיקון האב דקדושה.

ושורש כפרה זו מתחילה בר"ה, שהוא ג"כ ראש חודש (זכרון אחד עולה לכאן ולכאן, כלשון הש"ס), ועל ר"ח אמרו 'הביאו עלי כפרה שמעטתי את הירח', והיינו כפרה עלי, על האב השורשי, אבינו אב הרח-מן, אבי אבות דקדושה.

נושאים בשיעור: אב - אם - ר"ה - יוה"כ - דין - מלך - צואה, טיפה סרוחה - עגל - פרה - יעקב - עשו.

יוה"כ מכפר בכחינת תבוא האם ותקנח "צואת" בנה. שורש הצואה ה"מסרחת" באב, שע"ז אמרו מאין באת - מטיפה "סרוחה", שמסחרת ומכח כך נוצר. וביוה"כ כאשר מכפר, אינו מכפר רק על הענפים אלא על השורש, על שורש יצירת האדם שנאמר בו "הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי", שנוצר מן טיפה מסרחת, וזהו כפרה בשורש.

הפרה השתא מכפרת על "אב" הטו-מאה, והיינו על טומאה ששורשה ב"אב", ולעת"ל תטהר את המת עצמו בתחיית המתים, שהוא אבי אבות הטומאה, אבי אבות, היינו שורש המחבר של אב ואם, אבות ואמהות.

יוה"כ יש בו ב' שעירים, שעיר לעזא-זל, כנגד עשו. ושעיר לה', כנגד יעקב. ובשורשו "בבטן אמם", ב"אם", נאמר

אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות

אות א' - א-ב ♦ אבד

תמצית השיעור - יום הכיפורים - 033 - תשע"ט (בלבביפדיה, עבודת ה', ערך אבד)

לחזר אחר אבדתו, כן איש דרכו לחזר אחר אשה, שהיא אבדתו. ובעומק, אף שורש יצירת האדם עצמו גנוז בה

יצירת האשה מן הצלע של האדם, נקראת אבדה, כמ"ש (קידושין, ב, ע"ב) משל לאדם שנאבדה לו אבדה, דרכו

כנקבה, נאבד תורה השורשית, ונגלה תורה במדרגת "תשובה".

השבת אבידה, או ע"י עדים, או ע"י סימנים, או לת"ח בטביעות עין. וכן תורה נקראת "עדות" ה', וכן קניינה ע"י "סימנים", תורה נקנית בסימנים. וכן טביעות עין לת"ח שהוא בבחינת עיני העדה - חכמי העדה, היפך שורש החטא בראיה, "ותרא האשה", "וירא העם כי בשש משה לבוא", פיזור הראיה, שזהו אבדת הראיה, בבחינת נתעלם מן העין, בתיקון השבת הראיה "טביעות" עינא, קיבוץ כל חלקי הראיה, כח הראיה אינו נאבד אלא "מוטבע" בדבר.

עבירה נקראת כן מלשון מעבר הנהר, תרי עברי דנהרא. והיינו שנאבדים ע"י העברת חלקי נפשו, ועבודתו להשיבם. כאשר זהו אבדה של נפש שלמה, זהו נפש הגר שנאבדה בין האומות ושבה ע"י גירות. וכאשר זהו חלקי נפש, זה עבירה שעליה חל מצות התשובה. וזוהי כל עבודתו של אדם בכל קומת עבודתו - תשובה.

כאשר ח"ו האדם חל בו יאוש, מכח שמו הנקרא "אנוש", אזי אין דין להשיב לו האבדה, אולם אף אחר יאוש לפנים משורת הדין יש להשיב. והיינו שאף אם חטא האדם ומתייאש, נאמר בו תשב "אנוש" עד דכא, עד דכדוכה

תפיסת אבדה, כי לקיחת העפר לצורך בריאת האדם, זהו אבדה. ובהשבה כתיב "הכל היה מן העפר ושב לעפר". ובקלקול, "עפר ואתה ואל עפר תשוב".

יום הכיפורים, נאמר בו "תענו את נפשותיכם", ודורשת הגמ' (יומא, עד, ע"ב) איזהו עינוי שיש בו "אבדת" נפש, זהו אכילה ושתייה. הרי שבר"ה יום יצירת האדם נאבדה לו אבדה, צלעו. וכן ביוה"כ, יום עינוי, אבדת נפש. ר"ה אבדה, יוה"כ אבדה, ועשי"ת, "תשובה", תשובה מלשון השבת אבידה. הימים הללו בכוחם להשיב את כל האבדות.

מבואר בריש ע"ז, שבלוחות הראשונות היה לומד תורה ולא היה משכחה, משא"כ בלוחות שניות שניתנו ביוה"כ, לומד ומשכח, ואזי נצרך השבה, בבחינת מ"ש ברוך שהשיב אבדה לבעלה. החטא, רוח שטות, מסלק ומאבד החכמה. והתשובה להשיב חלקי אור החכמה. זהו יוה"כ. וכן ר"ה היום הרת עולם, הריון וכמ"ש בנדה (לא, ע"א) שעובר במעי אמו בא מלאך ומלמדו כל התורה, וכ"ש יוצא לאויר העולם משכחה, ואזי כל ימיו עמל להשיב החכמה ששכח. והרי שכל עמל התורה הוא באופן של השבת אבידה. וכן צורת הלימוד שאלה - תשו"בה (ת"ש ר"ת שאלה - תשובה), כולו באופן של "תשובה", זהו "תש" כוחו של משה

תשובה להשיב את הבריאה לשורשה. וזהו אורו של משיח בן דוד. דוד לא היה ראוי למעשה בת שבע אלא להורות תשובה לרבים, רבן של בעלי תשובה. ויתר על כן משיח בכוחו להשיב את כל הבריאה ל"אין עוד מלבדו".

של נפש. ולעולם בכוחו לשוב ולהשיב חלקי נפשו שנאבדו. ואפילו במדרגת "אבדון", בעומק לא נעלם כח התשובה.

יש תשובה פרטית על חטאו, מבט של קטנות, ר"ה, הריון. ויש מבט של תשובה של רבים, רבים השיב מעון, זהו יוה"כ שמצרפים אף את העבריינים. ויש

אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות

אות א' - א-ב - אבד

תמצית השיעור פרקי אבות - 132 - פרק א' משנה י"ג

כמ"ש וקל לאבדן ככלי פשתן, וכן אמרו שהרוצה לאבד ממונו ילבש כלי פשתן, ועוד לשונות בחז"ל המורים שפשתן הוא קרוב מאוד לאיבוד.

אשה נקראת אבדה, כמ"ש בריש קיי דושין, שהיא נאבדה מן האיש. ובאבדה שייך יאוש, מלשון אשה, יאוש - אשה. וע"ש כן נקרא "איש", כמ"ש לזאת יקרא איש, כי מאשה לוקחה זאת. וכאשר חל יאוש, חל יאוש על שמו "איש", וזהו נגיד שמיה, שמו הבא מכח המשכה שנעשה ממנו אשה, ואזי אבד שמיה, כשנאבדה האשה ויש יאוש, נאבד שמו "איש". וזהו כאשר זהו "אבדה שאינה מתבקשת".

אבות, פרק א', משנה י"ג. נגיד שמיה אבד שמיה. נגיד, המשכה, ועי"ז אבד שמיה. ע"י ה"גד" גימט' אבד, כי ההמ"שכה מאבדת את הדבר, אבד שמיה. ונגלה במן שנאמר בו והוא כזרע "גד", ונאבד שמו שלא ידעו מה שמו ושאלו מה הוא. והוא נמשך מן השמים, שם - שמים, ובהמשכתו מן השמים, נאבד שמו. אבד שמיה. ומצינו בחז"ל ששאלו מאן הוא, הוא בלשון לע"ז, והיינו שנמשך לשון הקודש ללשון לע"ז, ועי"ז אבד שמיה.

וגבי המן דורשת הגמ', כזרע גד, כלי פשתן. וכלי פשתן דרכם לאבד מהרה,

פנים נוספות, אומרים חז"ל שבא נחש על חוה ונולד קין, והרי שקין היה הרביעי, אדה"ר, חוה, נחש, קין. ועליו נאמר נגיד שמיא אבד שמיא, ולכן אבד קין וזרעו מן העולם. ונתקיים בו "ואב-דתם מהרה מעל האדמה".

אב לאבות, אברהם, אב-רהם. והאב הרביעי שהיה ראוי לצאת, יצא כפסולת בתחלה, ע"י בן אחי אברהם לוט, לשון קללה - לייט, היפך גד, בא מזל, המש-כה. ונולד ממנו מואב, מאב, וממנו יצא דוד - משיח, שהוא האב הרביעי שיתג-לה לעת"ל.

יוסף נקרא אברך. ממוצע בין אבות לשבטים, אברך, אב-רך. רך בשנים. והיה ראוי להיות אב גמור, אב רביעי, כמ"ש בסוטה, שכשם שיצאו מיעקב י"ב שבטים, כן היה ראוי לצאת מיוסף, אלא שגרם חטא של "ויפוזו מבין זרועי ידיו", והיינו שנעשה המשכה, גד, דקלקול. ותחלה היה ראוי שיתקיים בו שיהא גד של יעקב, שמדתו אמת, וכמ"ש רבותי-נו, אבד, ר"ת דובר אמת בלבבו, אולם מכח אמת זו לא יכלו אחיו דברו לשלום עמו, ונתשלשל ירידתו למצרים, ופגם, "ויפוזו מבין זרועי ידיו". ושורש הירי-דה למצרים מ"ש לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועב-דום וענו אתם "ארבע מאות שנה" וגו',

שורש תחלת האבידה, אשה, ב"ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן". ויפל, פל, והיינו שאות אל"ף, נשבר ונפל פל, מן האל"ף. ונעשה א-בד, אל"ף לבד, וזהו שורש אבדה, אבדת אותיות, ושורשם אות אל"ף, שנאבד פל מן א', ונעשה אבד, א-בד, אל"ף לבדו. וזהו ברא, בר-א. אותיות ראשונות בתורה בראשית, ברא-שית. ושם שורש האב-דה. שכל הבריאה נבדלה ונאבדה מן האל"ף, והשבת אבדה להשיב לאל"ף, לאלופו של עולם.

אבד, אב-ד, אין קורין אבות אלא לשלשה. וכשם שיש ד' אמהות, כן ראוי שיהיו ד' אבות, אולם נפל לד' אבות נזי-קין, ונחסר הגד, ג-ד, והיינו המשכה של אבות מן ג' לד'. וזהו נגיד שמיא אבד שמיא. נאבד מדרגת ד'.

קין הביא מפרי האדמה, פשתן, גד, כנ"ל. אדה"ר - ראשון. חוה - שניה. קין - שלישי. הבל - רביעי. וקין מתנגד להמשכה של השלישי לרביעי, ולכך קם על הבל והרגו.

ואמרו חז"ל שרבו על תאומה שניה שנולדה עם הבל, והרי שהיה ג' זכ-רים, אדה"ר קין והבל, וד' נקבות, חוה תאומת קין ותאומת הבל, ורבו על האשה הרביעית, ודו"ק.

אברהם, אב, שירד למצרים. יוסף ממוצע בין אבות לבנים, בין אבות לשֵׁ בטים, אב-רך, כנ"ל. שרה שהיא רבי־עית אחר ג' אבות. וכן אבדה במצרים עצמה שגודלה ד' מאות פרסאות על ד' מאות פרסאות, ד' דייקא. או שנאבדים במצרים או שהיא עצמה אובדת. תחלה נאבדים בה, ואח"כ היא נאבדת. ונגלה במ"ש "תעיתי כשה אובד בקש עבדך", ונגלה בפסח, שה, ואזי יצאו מבית עב־דים, בקש "עבדך".

גאולת ישראל ממצרים ע"י משה, שתחלה נאמר ביאור, וכתוב "ותתצב אחותו מרחוק", שורש "אחותו" במה שירד תחלה אברהם וקרא לשרה אשתו אחותו, ושורש דק יותר אחות שרבו עליה קין והבל. והצלתו ע"י בת, שהיא בחינה רביעית, אב - אם - בן - בת. והוא שורש תיקון כח הדל"ת. פעם ראשונה שכתוב בתורה אות ד', "ויבדל אלקים בין האור ובין החשך". דל"ת של הבד־לה, בדידות.

ואמרו חז"ל (סוטה, יב) גבי השבת משה ע"י בתיה, לא דיין לצדיקים שמשכיבים להם אבידתן אלא שנוטלין שכר, דכתיב ואני אתן את שכרך. ונגלה בעיקר אחרי כן, יצאו ברכוש "גדול", גד-ול, שכר עבודתכם, כנ"ל. וכן שרה קבלה מתנות מפרעה שניתן לאברהם עבורה. וזהו

ודור "רביעי" ישובו הנה וגו'. והיינו ששורש האבדה אב רביעי, ולכך דור רביעי ישוב, והבן. וגם את הגוי אשר יעבדון "דן" אנכי. וכידוע דברי הירוש' למי, שבהליכתם במדבר, דן מאסף לכל המחנות, וכל מי שאבדה לו אבדה, דן היה משיבו. וכן כל ירידת יוסף למצרים נקרא אבדה, ומציאתו ע"י האחים, שם נקרא מציאה כלשון חז"ל. וביציאתם "דן" אנכי, הכח שמשכיב אבדות מכוחו נאמר "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", והיינו השבת כל הניצוצות שנאבדו במצרים.

תחלת האבדה במצרים בשרה שנל־קחה לבית פרעה, וע"י דיבורה של שרה נעשה נגעים, צרעת בבית פרעה. ובמ־צורע כתיב "בדד ישב". כי שרה, בחינת אבדה לאברהם, ובדקות ג' אבות והיא ראשית האמהות המצורפת לאבות, והיא הרביעית לאבות, והבן. והשורש יוסף, אב-רך, אב שמצורף לאם, אמ־רה "רכה" לנשים. ולכך נאבדה. ונעשה אבד, א-בד, ולכך כשנלקחה לפרעה נגלה בדד, צרעת.

במכת ארבה נאמר, הטרם תדע כי "אבדה" מצרים. מכה שמינית, אחר ז' מכות, שהיה בהם בחינת ג-ד, ז'. ובמכה שמינית נופל חיבור של ג-ד, ונאבדו.

יש כמה בחינות באבדה במצרים.

בת היתה לו לאברהם ובכל שמה, תיקון מדרגת בת, מדרגה רביעית.

כפי שבואר לעיל, הפסולת של אב שיצא באברהם, הוא לוט, שממנו נולד מואב, מו-אב. ובמואב כתיב, "אוי לך מואב אבדת עם כמוש", שעבודה זרה של מואב, 'כמוש'. מלשון כמשה. זה לעומת זה, בקדושה אב רביעי משה, ובקלקול, מואב. ולכך מקום קבורתו של משה במקום שהתחילו לזנות את "בנות" מואב, ושורש הזנות בהם, שבא לוט על בתו ונולד מואב.

וכנגדו בקדושה, בת היתה לו לאברהם ובכל שמה, ופסולת דאברהם, לוט שבא על בתו. וכן משה ניצול ע"י "בת" פרעה, בתיה, בת-יה. ולכך היציאה ממצרים ע"י נתינת דם הפסח ב"דלת", בחינת רביעית.

ובכניסה לארץ ישראל באו המרגלים אצל רחב, והיא טמנה אותם בפשתים. תחלת הקלקול בקין איש האדמה בפשתים, ובתיקון שבים לאדמה, לא"י ע"י מעשה רחב בפשתן. שהיא היתה זונה, ונתקנה ונשאת ליהושע. ובקלקול חוזרים ויוצאים מן הארץ, כמ"ש "ואבדתם" מהרה מעל הארץ. וכבר נתבאר שעפר יסוד רביעי, אש - רוח - מים - עפר. ולכך נקברה רחל בדרך אפרת, שדרך שם יוצאים בני"י מן הארץ, ולכך לא נק-

ברה במערת המכפלה, ואין שם אלא ג' אמהות ולא ד', נחסר בחינת ד', שהוא גופא השורש ליציאה מן הארץ, עפר, יסוד רביעי, שנבדל משאר היסודות, אש - מים - רוח, לעצמם, ועפר לעצמו.

וזהו בחינת יעקב, י-עקב, שנושק לעפר. אולם כאשר נקרא "ישראל", אזי זוכים להיכנס לארץ "ישראל". וזהו שם נוסף, והוא מעין אב רביעי, אברהם - יצחק - יעקב - ישראל, והוא מדרגת ארץ "ישראל" שמתנוצץ בה אב רביעי, אולם לא בשלמות.

הוזכר א"כ כמה בחינות של אב רביעי. פסולת בלוט, מואב. שרה רביעית לאבות, יוסף, משה, יעקב הנקרא יש-ראל.

ובחינה נוספת הוא אהרן, בסוד ז' רועים, מלבד ג' אבות, משה אהרן יוסף ודוד, ד' רועים נוספים, וכל אחד מהם משלים בבחינת מה לד' אבות. אהרן מדליק ומיטיב את הנרות, ז' נרות, כנגד ג' אבות וד' אמהות, וכנגד ז' רועים. ונר מערבי לחד מ"ד בצדו, ולחד מ"ד באמצעיתו ועולה לכאן ולכאן, וא"כ ארבע בכל צד, והבן. והוא שורש לנר חנוכה, ששלך גדול משלהם, לשעה ולדורות, כמ"ש הרמב"ן שקאי על נר חנוכה, ובח-נוכה ח' נרות כנגד ד' אבות וד' אמהות.

תיקון הגד, ג-ד, שהוא עגול. כמ"ש רש"י (שמות, טז, לא), והיינו שהוא חוזר לשורשו, הד' חוזר לאל"ף, להתחלתו. וזהו תיקון אבד, שהד' שלבסוף חוזר לאל"ף שבתחלתו. וזהו בחינת השבת אבדה "בטביעות עין", והיינו שחור-זר לראש, להתחלה. אולם לתתא זהו השבה בסימנים, זהו השבה של הרביעי שנשאר רביעי, עפר.

אולם אף שנתבאר שיוסף משה ואהרן יש בהם בחינת אב רביעי, מ"מ עיקרו דוד. דוד לעומת עמלק שנאמר בו אחריתו עדי "אבד". ואין השם שלם, ד' אותיות, ואין הכסא שלם, ד' רגלים, עד שימחה זרעו של עמלק.

עמלק, גימט' רם, בחינת רם על כל גוים דקלקול. ומתנגד לד' אמהות, שרה, רבקה, רחל, לאה, ר"ת ברז"ל, כנודע, ועולה בגימט' עם הכולל רם. ובעומק מתנגד שלא יהא ד' אבות כשם שיש ד' אמהות.

עמלק מתנגד להמשכת ג' לד', בחינת "גד", ג-ד, כנ"ל, ולכך מתנגד למקום הברית, גיד, כמ"ש חז"ל שעמלק זורק מילותיהן של ישראל כלפי מעלה ואומר הא לך אשר בחרת. מתנגד להמשכת ג' לד'. ובזמן זהו מוצש"ק, שבת, ג' אבות כנודע, ומוצאי שבת, דוד, רגל רביעי. ואזי נעשה וינפש, וי, אבדה נפש (ביצה,

ובחטא העגל, שאז נאמר זה משה האיש לא ידענו מה היה לו, נסתלק ונ-עלה משה ובמקומו עומד אהרן, רבי-עי לאבות כמשה, אולם נעשה נפילה, ששבירת הלוחות הוא שבירת אבן - עפר (וכן נפלו, אש - וישרף באש, רוח - ויט-חן עד אשר דק. מים - ויזר על פני המים), ואז אומר הקב"ה למשה אכלה אותם ואע-שה אותך לגוי גדול, ואמרו חז"ל שאמר משה לקב"ה ומה כסא של ג' רגלים אינו יכול לעמוד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחת ק"ו, והיינו שמשה הוא אב רביעי שעולה ונעשה אחד, כדוד.

פנים נוספות לכח משה כאב רביעי, הצלתו ע"י בת פרעה, ופרעה מתנגד להצלתו של בתו בתיה, והיינו מתנגד לבחינת תיקון הבת המתגלה במשה, לתיקון כח הרביעי. ובפועל כח התנג-דות זו למשה יוצא לפועל בקרח. וכתוב בהו "ויאבדו" מתוך הקהל, ולחד מ"ד (סנהדרין, קט, ע"ב) זהו "כאבידה המתבק-שת". טענת קרח כל העדה כולם קדו-שים, כולם שוים, בית שכולו מלא ספ-רים, טלית שכולה תכלת, כולם שוים. וזהו צורת עיגול. צורת העיגול תמיד שב לתחילתו, נעוץ סופן בתחילתן ות-חילתן בסופן.

ובתיקון זהו מדרגת דוד, אב תחת השלש, ועולה למעלה מן השלש. וזהו

אמרו חז"ל, שכאשר בא הקב"ה לברוא את העולם, אמת אמר אל יברא שכולו שקרים, והשליך הקב"ה אמת ארצה, שנאמר, אמת מארץ תצמח. והיינו שהמש"ך אמת של יעקב, לדוד, לעפר. וזה נגלה בעצם הלז. וזהו מצאתי דוד עבדי נאמן, אב רביעי. וחטאו "בבת" שבע, ג-ד, שבע.

ומצד כך אמרו אין מחזירין אבדה לעם הארץ, ארץ - עפר. אולם לת"ח מחזירים בטביעות עינא, ויתר על כן בחינת יוסף, "עולי עין", למעלה מן העין, אין נבון וחכם כמוך, ת"ח שלם.

טז, ע"א), והיינו זמן העתקה מג' לד', אזי וי, אבדה נפש.

כנודע מאמרם שעצם לזו יש באדם ואין ניזון אלא מסעודת מלוה מלכה. לזו, מקום שאין דוברים בו שקר. וכבר איתא בקהלת יעקב, אבד, ר"ת דובר אמת בלבבו. דהיינו שסעודת מלוה מלכה ממשיכה את סעודה שלישית שהיא כנגד יעקב שמדתו אמת, והבן. ומעצם זה, לזו, נמשך שליש לרביעי הארת אמת, ומכך אבר זה ממנו קם בתחית המתים, כמ"ש חז"ל. תקומה מן העפר, היסוד הרביעי, כנ"ל. וכבר

אוצר בלבבי משכן אבנה על סדר האותיות

אות א' - א-ב - אבד

תמצית השיעור משלי 152 פרק א' פסוק ל"ב

שאבד מן העולם, עיי"ש, שהיה ראוי לשמש את האדם. והוא שורש אבדה דקלקול, שעל ידו נאבדה האשה מן האדם, ופירש מאשתו ק"ל שנה.

ובכללות ד' מדרגות באבדה. א. אבדה המתבקשת, נדרשת. ב. אבדה שאינה מתבקשת, אינה נדרשת (מכות, כד, ועוד). ג. כרת נקרא אבדון. ד. ע"ז

אשה נאמר בה לשון אבידה, שאב"דה מן בעלה, אדה"ר, כמ"ש (קידושין, ב, ע"ב. והיא היתה אם כל חי, אם ר"ת אבידה - מציאה. אבד - מצא, גימט' חלק, שהיא חלק, נחלקה מן האיש. והוא שורש אחד של אבידה דתיקון.

וכן שורש נוסף לאבדה, נחש, כמ"ש (סנהדרין, נט, ע"ב) חבל על שמש גדול

להיות אב רביעי כבקשתו שיאמרו אלקי דוד כשם שאומרים אלקי אברהם יצחק ויעקב.

השבת אבדה. כאשר "רואה" את האבדה כתיב ביה לא תוכל להתעלם, העלמת "עין". וכן משיבים לת"ח בטביעות עין, והבן. ושורש כח העין באבדה של יוסף שנאמר בו עלי עין, וכן במשה שנאמר בו טוב עין, כמ"ש בנדרים.

נתבאר בחינת אב-ד, שאבד. והנה הרביעי שנולד בבריאה שמפורש בקרא, זהו הבל, אדה"ר - חוה - קין - הבל, והוא נאבד, קין הרגו. וכתוב קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה. דמי ר"ת, דוד - משה - יוסף.

מבואר באריז"ל, שאדם שלא השלים תיקונו וצריך לשוב לעולם, אם קיים מצות השבת אבידה לאחיו הוא שב בעיבור יחד עם אחיו, שכשם שהשיב לאחיו את אבדתו ושמר עליה, כן אחיו "שומר" על נשמתו עמו. אולם אם לא השיב אבדה, שב בגלגול שלם ולא רק עיבור, כי מתקיים בו בחינת "השומר" אחי אנכי, כמ"ש קין, והבן. כי בעור מק ניצוצי נפשו גנוזים בממונו, ולכך השבת ממון היא השבת נפש, ולכן כשם שהשיב לחבירו ממון - נפש, כן חבירו

נאמר בו דין "אבד תאבדון", צריך לשרש אחריה.

אבד, א-בד, נמצא יחידי לבדו. וכן אב-ד. נאבד מדרגת הדל"ת. ישנם אבות ואמהות, והם צריכים להיות שווים. ולפ"ז ג' אבות וכן ג' אמהות, כי רחל ולאה שורשם אחד, כמו שהרחיב הלשם. ולהיפך כשם שיש ד' אמהות, כן צריך שיהיה ד' אבות, והאב הרביעי עי אבד. ומי האב הראוי להיות רביעי שאבד, יש בכך ג' בחינות. א. יוסף, וזהו צדיק אבד - יוסף הנקרא צדיק. והוא תוספת על האבות, וממוצע בין האבות לבנים, יוסף מלשון תוספת. ב. משה, שהוא פנימיות ונשמת האבות, כמ"ש וארא אל אברהם יצחק ויעקב וגו', ואמר הקב"ה חבל על "דאבדין" ולא משתכחין, ומשה שקול כמותם. ג. דוד, רגל רביעי במרכבה. מחד הוא סוף לאבות, ומאידך ראש השלישים (מו"ק, טז, ע"ב), למעלה מג' אבות, ראש לג' אבות, ראשון לאבות, ואחרון לאבות. ובקלקול נעשה ד' אבות נזיקין.

שבת, יום ז', צרוף של ג-ד, וכאשר נחסר גילוי ד-ד, ד' אבות ד' אמהות, אזי כתיב וינפש, ואמרו (ביצה, טז, ע"א) וי אבדה נפש, במוצאי ש"ק, שזהו זמן סעודתו של דוד המלך, שהיה ראוי

שכיבה ועמידה, אולם בבחינת נפרדות, תחלה עומד, ואח"כ נופל ושוכב. כאשר חי עומד, ואח"כ מת ושוכב. וזהו היפך מטביעות עין, כי מת עיניו מכוסות, וכן ישן, המפיל חבלי שינה על עיניו. ושו"ר שכיבה של אדה"ר שמשם נבראה חוה, שהיא נאבדה ממנו.

לעומת כך יעקב נאמר בו בחינת עמידה, עצי שטים עומדים, שאלו הם העצי שטים שהביאם יעקב דייקא למי שכן. וכן י"ד שנה שהיה בבית שם ועבר לא שכב אלא למד תורה בעמידה, ורק אח"כ כתיב "וישכב". ואזי חולם בשעה ששוכב שסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והיינו שכאשר שוכב חולם על עמידה, סולם שעומד, וזהו אחדות עמידה ושכיבה.

ואזי הוא יוצא ובורח מעשו, כנגד כח הנפרדות של עשו, נפרדות של שכיבה ועמידה, אצל יעקב יש אחדות של שכיבה ועמידה. ומכח כך הוא יוצא ללבן לשאת ד' אמהות, על מנת שיוולד יוסף שיהא אב רביעי, ואזי כאשר נולד יוסף שטנו של עשו אזי שב לעשו, כי גילה כח ד', ד' אמהות ושורש לד' אבות. וזהו תיקון אדה"ר, שינה של תיקון, היפך שינה של אבידה של אדה"ר, אצל יעקב נעשה השבת אבידה.

וכאשר חזר יעקב לארץ ישראל ושב

שומר ומשיב את נפשו של מי שהשיב לו.

הבל הראשון שנתגלגל בשת, באופן של גלגול ולא עיבור. ואילו הבל היה שלם, כח הדל"ת היה נתקן והיה נעשה תיקון של ד' אבות.

אמרו חז"ל ששכב דן היה מאסף לכל המחנות, וכל מי שאבדה לו אבדה דן היה משיבו. דן, גימט' "דמי", דמי אחיך, כנ"ל. ובעיקר נגלה בו בחינת ד' של דוד, משיח, גימט' נחש כנודע. וכתיב בדין, "יהי דן נחש עלי דרך" וגו'.

אומרת הגמ' (יומא, עב, ע"א), כתיב "עצי שטים עומדים", שמא תאמר שכל זמן שקיים המשכן תינח, אבל בשעה שנחרב, שמא תאמר אבד סברם בטל סיכויים, ת"ל עצי שטים "עומדים". המשכן נעמד ע"י שבט יהודה ושבט דן, יהודה משיח בצד העליון, דן משיח מהצד התחתון, נחש. והס"ד שאבד סברם, זהו מצד תחתון, כנחש, וע"ז כתיב לישועתך קויתי ה'. ודן תי קונו בבחינת עצי שטים (לשון שטות, כמ"ש חז"ל) עומדים, עומד מתתא לעילא, מצורף דן התחתון עם יהודה העליון.

מיעקב היה ראוי לצאת עוד אב, כשם שיצא אב מאברהם ויצחק. והכח המי- תנגד לכך עשו (וכן ערב רב). עשו ר"ת

אבדה של הארץ עצמה, כמ"ש הטרם תדע כי אבדה מצרים.

מחד העפר למטה מג' יסודות, ומאידך עפר למעלה מג' יסודות. כדוד שמחד הוא שפל מג' אבות, ומאידך הוא למעלה מג' אבות, ראש לשלשת אבות. וזהו שלימות השבת אבדה במדרגת ארץ, שכשהיא אבודה היא למטה מג' יסודות, ובהשבת אבדה היא עולה למ' עלה מג' יסודות, וזהו גופא השבתה.

נתבאר לעיל שאבד גמור הוא בע"ז, שנאמר בו "אבד תאבדון", שצריך לשרש אחריה. וע"ז כוחה נגד אלופו של עולם, זה לעומת זה, אנכי וגו' לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. וזהו מדרגת הקדושה "אב אחד", וכנגדו ע"ז, ובתי-קון חזרה למדרגת אב אחד לכולנו.

והבן שיש בחינת אב-ד, ותכליתו לחזור לאחד, א'. וזה נגלה בדוד שהוא ראש לג' אבות ונעשה "אב אחד", ולא רק שעולה מתחת לג' אבות ללמעלה מג' אבות אולם עדיין יש ד' אבות, אלא מגלה "אב אחד". והכח המתנגד לאב אחד מלבד ההתפרטות, זהו כח של ע"ז שכל הויתו העלמה ואיבוד ח"ו של האחד, בחינת חלל הפנוי.

אמרו חז"ל (סנהדרין) כל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא.

על פכים קטנים, זהו היפך מ"ש חז"ל איזהו שוטה "המאבד" כל מה שנותנין לו, יעקב שב אפילו על פכין קטנים, והבן.

ואזי הוא חוזר ל"אבא" דייקא, עם תוספת מרובה, לא רק אשה אחת כנגד האב שבו, אלא בבחינת יגעת על אמה אחת, ו"מצאת" ד' אמהות ורכוש רב.

ובעומק, גופו של עשו אינו אב, אולם ראשו של עשו (אב בחינת ראש) הוא בחי' נת אב, ולכך ראשו נקבר במערה. אולם אצל האבות לא רק ראשם אב, אלא כל הויתם אב. אולם בעיקר במערה יש ג' אבות, ולכך נקברו בו רק ג' אמהות. ובדקות יחד עם אדה"ר וחיה זהו ד'. ועשו רצה להיות אב רביעי מכח ראשו, ולכך נתן עיניו בדינה, דן-נה. וכן רצה באמהות ברחל שממנה יצא יוסף, אב רביעי, וכן לאה עיניה רכות שנשרו ריסי עיניה כי לא רצתה להצטרף לעשו, אלא לטביעות עינא של ת"ח, כנ"ל. ולכן עשו מתנגד לדוד שהיה אדמוני.

פנים נוספות, אבד, אותיות אד-ב. וכתוב "ואד יעלה מן הארץ". אד, א-ד, יסוד העפר נבדל מן ג' יסודות רוח - מים - אש, ויסוד העפר נבדל ואינו אלא כלי לג' יסודות, זהו א', יסוד לעצמו. אולם מאידך הוא מצורף לג' יסודות ונעשה ד' יסודות, וזהו ד'. ובקלקול זהו

אחד, הוא בבחינת ישראל עלו במחשבה תחלה להיבראות, ושם יש רק אב אחד, וזהו קב"ה ואורייתא חד. וישנה בחינה שאב אחד הוא קב"ה, וישנה בחינה שאב אחד הוא התורה. והיפך אבדה דקלקול, התורה היא נעלמת מן העין, כמ"ש במ־ סכת שבת שבמתן תורה נאבדה התורה מהשטן ולא מצאה. והיינו שהיא חמדה גנוזה לך תתקע"ד דורות, זה לעומת זה, אבדה דקלקול לעומת חמדה גנוזה. וזהו תורת משיח המתגלה ע"י דוד בעי" קר. ובדקות כל מדרגת אב ד' הוא בח־ כמה, יוסף, אין נבון וחכם כמוך, משה - תורת משה. דוד - משיח, תורת משיח. ולמעלה מן הכל, אב אחד, קב"ה.

כי בעומק הוא מאבד את מדרגת האחד שבפנימיות ממלא את הכל. וזה נגלה בהבל שנהרג, שמחד הוא אדם פרטי רביעי לבריאה, אולם מאידך נעשה משה (משה ר"ת, משה - שת - הבל, כנודע). והיינו משה ששקול כנגד ששים רבוא הוא בחינת עולם מלא, כי נגלה בו יחידו של עולם, והבן.

ובדקות, הבחנה נוספת מי האב הע" ליון על השלש, זהו אב בחכמה, רבו המלמדו תורה, כי ג' אבות הם בבחינת ברא עלמא ושורשו אברהם, באברהם נברא העולם, ותחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, יצחק, ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיי תף עמו מדת הרחמים, יעקב. אולם אב

בלבביפדיה מחשבה - סוגיות

אבד

שמעולם על ראשם.

והבן שכל עשי"ת, ענינם השבת אבדה, תשובה. ושלמות ההשבה ביוה"כ. ובו מתנוצץ הארה מעין לעת"ל של "עתיד הקב"ה להחזיר לנו", ולכך נתנו בו לוחות שניות. וכאשר חסר בהארה זו גובר כח האבדה, וז"ש פר ושעיר של

יומא (נ ע"א) - פר ושעיר של יום הכיפורים שאבדו. דהנה מהות יום הכיפורים היא הארה של השבת אבידה. דבמתן תורה קבלו ב' כתרים כל אחד, ואבדום בחטא העגל, כמ"ש בשבת (פח ע"א), ואמרו שם, אמר ר"ל, עתיד הקב"ה להחזיר לנו, שנאמר ופדווי ה' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, שמחה

ואור זה המושרש בקה"ק חביבא ליה לתנא, כי מתפשט מלפני ולפנים ולחוץ, למקום השחיטה, ולכך פר ושעיר של יוה"כ שחיתתן בצפון, שמאיר בהם הצפון של קה"ק. וז"ש שם בסוכה, כדררש ר' יהודה, לעת"ל מביאו הקב"ה (ליצה"ר) ושחטו. והיינו שמעלה צפון דקלקול לצפון דתיקון. השבת אבדה שלמה.

יומא (עד ע"ב) - ועניתם את נפשו-תיכם, וכו', הרי הוא אומר (ויקרא כג, ל) והאבדת את הנפש ההיא, ענוי שהוא אבדת הנפש, ואיזה זה, אכילה ושתייה. וח"ו אם אינו מענה את נפשו, חייב כרת הנקרא אבדון. אבד דתיקון, ענוי של אכילה ושתייה, אבד דקלקול, כרת.

והבן שיש אבדת גופו, כגון תועה בכרמים כמ"ש בסנהדרין (עג ע"א), ויש אבדת נפש של עינוי נפש. אכילה ושתייה, ויש אבדת נפש, כרת.

ושורש אבדת נפש, כמ"ש (ביצה טז ע"א) אמר ר"ש בן לקיש, נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמורצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר שבת וינפש, כיון ששבת ווי אבדה נפש. וברש"י שם, נשמה יתירה, שמרחיבים דעתו לאכילה ושתייה. וא"כ במוצאי שבת שאבדה נפש איבד רוחב דעתו לאכילה ושתייה. וזהו ענוי של אבדת נפש באכילה ושתייה (ועיין זוה"ק, ויקהל, רד ע"ב).

יוה"כ שאבד. פר, מלשון פירורין, שדבר המפורר נאבד. ושעיר, שעיר לה' וכנגדו שעירי לעזזאל, הנשלח אל ארץ גזירה, שכולו אבדון. וכאשר גובר שעיר לעזזאל, ח"ו נגלה הגזירה של המן בפורים (כ-פורים) להשמיד להרג ולאבד.

ואמרו (זבחים מח ע"א) פר ושעיר של יוה"כ שחיתתן בצפון: מכדי צפון בעור לה כתיב, ניתני עולה ברישא, חטאת איידי דאתי מדרשא חביבא ליה. וניתני חטאת החיצונית, איידי דנכנס לפני ולפנים חביבא ליה.

והבן, צפון מלשון דבר צפון ונעלם. ויש צפון דקלקול כמ"ש (סוכה נב ע"א) ת"ר, ואת הצפוני ארחיק מעליכם, זה יצה"ר שצפון ועומד בלבו של אדם. וזהו אבדה, שנאבד בתוך האדם ואינו נגלה. ועליו אמרו שם, והדחתיו אל ארץ ציה ושממה, למקום שאין בנ"א מצויין לה-תגרות בהן, והוא בחינת שעיר לעזזאל הנשלח אל ארץ גזירה. ומכחו נאבד פר ושעיר של יוה"כ, כנ"ל.

ולעומתו יש צפון דקדושה שהוא בחינת קה"ק, לפני ולפנים, צפון מכל אדם, זולת כה"ג ביוה"כ (ולצורך תיקון קה"ק). וכאשר כה"ג נכנס לשם ביוה"כ מאיר אור התשובה, אור השבת אבדה, אור שמשיב את האבדות. ולכך יוה"כ הוא זמן תשובה לכל.

מעץ החיים. ומכאן ואילך בכל אכילה יש צד של איבוד, כי חלק מאכילתו נעשה פסולת, ונאבד מגופו. כי לולי חטא היתה אכילתו כאכילת המן הנבלע באברים.

סוכה (נה ע"ב) - א"ר יוחנן, אוי להם לעובדי כוכבים שאבדו ואין יודעין מה שאבדו, בזמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר עליהן, ועכשיו מי מכפר עליהן.

ועיין משך חכמה (פנחס, פכ"ט), וז"ל בשביל ישראל שהם בני שביתה מכפר להם, ואגב דמכפר לישראל מכפר גם לבני נח. וכיוצא בזה אמרו בפרק קמא דהוריות (ו ע"א) דמיגו דמכפר לחיים מכפר נמי למתים. אבל בזמן הזה דלא מכפר לישראל, לא מכפר לבני נח. אך תוספות סוף מגילה (ל ע"ב, ד"ה שאר ימות החג) הביאו מדרש, דבזמן שקוראים בסדר הקורבנות מכפר עליהם, אכן כיון שמריעים ומצירים לישראל ואין מניחים לעסוק בתורה, איך יתכפר להם במה דישראל קוראים בתורה כיון שאין מניחים להם לעסוק בתורה. ולדבריו זה קאי על שבת וכל הרגלים. ובהרח"ב יותר על כל הקרבנות. אולם יעוין במהרש"א שם שקאי על סוכות, שכתב שם (ע"א), וז"ל, ול"נ לפרש בענין פרי

והנה על מנת להשיב את הנפש אמרו (שכל טוב, בשלח, טז) בשמים במוצאי שבת מצוה, מ"ט, משום נשמה יתירה שניתנת באדם בע"ש, ובמוצ"ש ניטלת הימנו. ועיין שיטה מקובצת (ביצה שם) ולפיכך תקנו להריח בבשמים במוצאי שבתות לשכח את הנפש מאבדה. ועיין רוקח (הלכות הבדלה, סימן שמ) תחלה מברכים לנחם הנפש, וינפש, ווי אבדה נפש. ובפרק כיצד מברכים (מג) אמר רב זוטא אמר רב, מנין שמברכין על הריח, שנאמר כל הנשמה תהלל, בגימטריא נשמת הנהנית.

והבן שיוה"כ נקרא שבת שבתון, שבמקום שמסתים השבת, בוינפש וי אבדה נפש, מתחיל יוה"כ, ולכך נאמר בו עיגוי נפש. ולכך נהגו ישראל להריח בשמים ביוה"כ (מלבד הטעם להשלים מאה ברכות), והטעם כי הוא המשכה מהרחת בשמים של מוצש"ק.

ושורש איבוד של אכילה, גבי אדה"ר, שתחלה הותר לו לאכול מכל עץ הגן זולת עץ הדעת, וכאשר אכל מעץ הדעת גורש מג"ע, מפני החשש פן לקח מעץ החיים וחי לעולם. ונמצא שנאבד ממנו אפשרות האכילה מכללות עצי הג"ע, ובפרטות אפשרות האכילה

(ולפ"ז מובן הספק בסנהדרין מו ע"ב, שאיבעיא להו קבורה משום בזיונא או משום כפרה, ולא הביאו ראיה ממלכי כנען שצוה יהושע לקברם בו ביום (יהושע, ח, כט, כז), דלבבלי יש כפרה לעכו"ם, ודו"ק). ועיין תמורה (ב' ע"א), בהקדיש עכו"ם להתכפר עכו"ם. והרי משמע שיש לעכו"ם כפרה. ועיין הגהות אשרי (ב"ב י"ע"ב). ויש לחלק בין הדברים, שיש דברים שיש להם כפרה ויש שלא, ואכמ"ל.

והבן שלפי המבואר בירושלמי שאין כפרה לעכו"ם, זהו שלמות האבדה, כי אצל ישראל, כאשר חטא יש לו תשובה, שהיא השבת אבדתו, אולם אצל עכו"ם שחטא אין לו כפרה, וא"כ זהו אבדה ללא תשובה, ללא השבה, בחינת אבדון.

החג, דאמרינן לקמן שהיו ע' פרים נגד ע' אומות עע"ז, פר יחיד נגד ישראל וכו' ואוי להן. שאבדו ואין יודעין שבזמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר.

והנה בעיקר הדבר אי איכא כפרה לעכו"ם אמרו בירושלמי (נזיר, פ"ט, ה"א) בני ישראל נודרין בנזיר ואין העכו"ם נודרין בנזיר, וכו', דכתיב וכפר עליו, את שיש לו כפרה, יצאו עכו"ם שאין להם כפרה. ובקרבן העדה שם, שאינן מביאים חטאת אלא נדרים ונדבות. אולם הבבלי שם ריש פרק ט' יליף מד-כתיב לאביו ואמו לא יטמא, את שיש לו טומאה, יצא עכו"ם שאין לו טומאה. ומדלא יליף כהירושלמי קצת יש לה-ביא ראיה שס"ל שיש כפרה לעכו"ם, כמ"ש הכא בסוכה שיש להן כפרה

ספרי מורינו הרב שליט"א

סדרת בלבבי משכן אבנה

בלבבי משכן אבנה א, ב, ג, ד, ה, ו
(בענין צורת חיים של קרבת ה' חושית)
בלבבי משכן אבנה ז, ח, ט (גילוי התמימות)
בלבבי משכן אבנה על מועדי השנה (סט ב' כרכים)
בלבבי משכן אבנה עה"ת – תשס"ו (ב' כרכים) אָזל

פירושים

מסילת ישרים (ביאור בלבבי משכן אבנה – סט ג' כרכים)
דרך ה' ח"א (ביאור בלבבי משכן אבנה) אָזל
נפש החיים שער ד' (ביאור בלבבי משכן אבנה)
בעל שם טוב עה"ת (בראשית) עם ספר להב אש
(ביאור בלבבי משכן אבנה)

סדרת דע את (בנין הנפש)

דע את עצמך – הכרת הנפש
דע את נפשך – בנין כוחות הנפש
דע את הרגשותיך – עולם ההרגשה
דע את מחשבותיך – עולם המחשבה
דע את דמיוןך – עולם הדמיון
דע את נשמתך – גילוי הנשמה
דע את הויתך – גילוי היות הנפש
דע את מנוחתך – מנוחת הנפש
דע את גאולתך – גאולה פנימית
דע את ביתך – בנין הבית היהודי
דע את ילדיך – חינוך ילדים

ענינים

בלבבי משכן אבנה הכנה לשבת קודש אָזל
ספר שאל ליבי תשע"ח-תשע"ט (שו"ת)
קונטרס וחי לעולם – בעניני השעה אם שו"ת
תורת הרמז – פרשיות חומש אָזל
ספר התבודדות
עולם ברור (אוסף דרשות לבי עליי')

קבלה

פירוש בלבבי משכן אבנה על פתחי שערים אָזל
פירוש בלבבי משכן אבנה על עץ חיים אָזל
פירוש בלבבי משכן אבנה על רחובות הנהר אָזל
פירוש בלבבי משכן אבנה על קל"ח פתחי חכמה אָזל

סדרות המידות במהלך הארבעת היסודות

דע את מידותיך – יסוד העפר חלק א אָזל
הכרה עצמית והעצמת הנפש
ארבעת היסודות – יסוד העפר - תיקון כח הריכוז
ארבעת היסודות – יסוד המים - תיקון כח התאוה
ארבעת היסודות – יסוד האש – תיקון כח הבעס

תירגומים של ספרי מורינו הרב שליט"א (בלע"ז)

ספר בלבבי משכן אבנה חלק א – בתרגום אידיש אָזל
ספר בלבבי משכן אבנה חלק א – בתרגום צרפת אָזל
ספר בלבבי משכן אבנה חלק א – בתרגום ספרד אָזל
ספר בלבבי משכן אבנה א – בתרגום רוסית אָזל

Building A Sanctuary In The Heart, Vol. 1-2

Getting To Know Your Self

Getting To Know Your Soul

Getting To Know Your Feelings

Getting Ready For Your Redemption

Getting To Love Your People

Getting To Know Your Home

Bilvavi – On The Path (*Mesilas Yesharim*)

Bilvavi - On The Holy Days

Bilvavi – On The Parsha (*Bereishis-Shemos*)

Bilvavi – On The Parsha (*Vayikra-Devarim*)

Gateways To Hashem For Today's Jewish Woman

Building Yourself